

Sv. Valentina, biskupa a mučedníka

14. února

Dovedu si představit, že pronést o svátku sv. Valentina v kostele promluvu na valentinské téma je víc než odvážné. Mnoho, zejména katolických křesťanů, s jakýmsi nepochopitelným a racionálně nevysvětlitelným strachem přistupuje ke všemu, čím žije naše společnost, jako k něčemu a priori hříšnému. Nechci ale dnes kritizovat ani naše katolické, ani naše nevěřící bližní. Je prostě památka sv. Valentina, biskupa a mučedníka a dnes už snad každý ví, že tento den je nějak spjat s láskou, zamilováním, přátelstvím, prostě s celou tou škálou lidských vztahů, které dovedou tak podivuhodně proměnit náš život k lepšímu. A každý také ví, že před několika lety nebylo v našich končinách po tomhle svátku vidu ani slechu. Prostě jeden z dalších svátků, importovaných k nám v poslední době z anglosaského světa, který se ujal a je to určitě dobře, že se ujal. Alespoň nám poskytne námět k dnešnímu zamyšlení :-).

Slavíme-li v liturgii památku svěťce, pak nás obvykle zajímají historická fakta. Otevřeme-li dnešního dne noviny, najdeme řadu vysvětlení, proč právě Valentin a proč právě zamilování. Přiznám se, že nemám ani čas ani možnosti ověřovat hagiografickou autenticitu těchto novinářských sdělení, nicméně nedalo mi to, abych neotevřel několik knih o svatých. A musím zklamaně konstatovat, že toho o Valentinovi příliš mnoho nevíme. Mužů tohoto jména se v církvi vyskytuje hned několik a nejpravděpodobnější je, že si dnešního dne připomínáme biskupa **Valentina z Terni**, který spravoval tuto italskou diecézi někdy ve 3. století a kolem roku 268 podstoupil mučednickou smrt. Bylo-li to opravdu proto, že proti vůli císaře oddával milence, jak nám tvrdí novináři, jsem nezjistil. Jisté však je, že už v polovině 4. století stála na Via Flaminia v Římě bazilika, zasvěcená tomuto svěťci a že zde snad také (dočasně) našel místo posledního odpočinku. To je nejspíš všechno, co se v učených knihách o svěťci tohoto jména dočteme. Dočteme se tam ale také, že tento den je s láskou spjat už od pradávna. V antickém Římě byl tento den zasvěcen bohyni Juno, ochránkyni manželství a rodiny, a proto toho dne dávali muži svým drahým polovičkám květiny. V Anglii, Belgii a dalších zemích se od středověku udržela řada zvyků, s tímto dnem spojená. Tak třeba svobodná dívka si vezme za manžela toho muže, kterého dnešního dne spatří jako prvního. Mladí muži, kteří už nějakou dívku milovali, podali ji proto hned ráno kytici květů. A v hanzovních městech se scházeli nejen milenci, ale prostě nejruznější cechy a bratrstva, aby dobrým jídlem a pitím a družnou zábavou oslavili společná přátelství. A to bylo už ve 14. století!

Přidržíme-li se tedy tohoto zvyku a pojmem dnešní den nejen jako svátek zamilovaných, ale jako svátek lidské lásky v její mnohotvárné podobě, pak vlastně máme dnes důvod k oslavě všichni. A protože jsme křesťané, tak máme i důvod děkovat. Nebude totiž na škodu, uvědomíme-li si, že nic na světě není samozřejmé a že všechno dobré a krásné, co máme, je nezasloužený Boží dar. A což teprve láska a přátelství! Napadlo nás někdy Pánu Bohu poděkovat za to, že můžeme a že vůbec umíme milovat? Že nežijeme v chladném světě, kde by vládl pouze rozum a vypočítavost, že naopak žijeme ve světě, kde i dnes jsou lidé schopni položit život jeden za druhého „jen“ z lásky, ve světě, který je nesen tou nejkrásnější možnou sítí, utkanou z lásky? Zkusme si představit, že by nás Pán Bůh opravdu stvořil jako bytosti, které by neznaly lásku. Teoreticky je to možné, prakticky mě napadá Dostojevského myšlenka: *peklo je místo, kde člověk nemůže milovat!* Jak by asi vypadal lidský život a celý svět, kdyby neexistovala láska? A mohl by vlastně Bůh stvořit svět, kdyby nemiloval a nechtěl by z titulu lásky vytvořit bytosti, které budou mít na jeho blaženosti královský podíl? Ano, právě dnes o svátku sv. Valentina bychom měli děkovat za lásku, za přátelství, za lidi, které nám Pán Bůh dal a kteří krácejí životem spolu s námi. Ale nejenom děkovat. Měli bychom se ptát, zda je opravdu milujeme nebo zda snad náhodou za slovo láska neschováváme svoje sobectví, svoji sebestřednost, potřebu vlastnit a manipulovat druhé. Měli bychom se ptát, co ještě můžeme udělat proto, aby lidé okolo nás byli šťastnější, aby se jim lépe žilo, aby zkrátka z našeho jednání poznávali, jak je Bůh miluje.

Ale ještě jednu velkou úlohu může mít v našem životním poslání láska. Nedávno jsem četl citát od Blaise Pascala: *v knize stvoření může číst jen ten, kdo umí jazyk, kterým je kniha napsána. A tím jazykem je matematika.* Dovolte mi, abych ten citát trochu pozměnil: tím jazykem je láska! *Byl to opravdu jen klíč jeho lásky, jak říká sv. Tomáš Akvinský, který otevřel jeho ruku, aby vznikli tvorové!*

Otisk Boží lásky je patrný v celém tvorstvu: ať pozorujeme vysoké hory, ať se kocháme krásou nedozírných mořských hlubin nebo se jen tak díváme na tvář člověka, nasloucháme zpěvu ptáků či obdivujeme krásu lučního kvítí, v posledku vidíme jen a jen lásku. Ano, láska je ta jediná skutečnost, kterou nazíráme v každém okamžiku našeho života, po které tolik toužíme a kterou se snažíme více či méně úspěšně žít. A láska je také ten jediný jazyk, kterému rozumí každý člověk na této zemi: ať starý či mladý, muž či žena, běloch či černoch. Všichni milujeme, všichni toužíme být milováni. A tady se podle mého názoru nabízí úžasná možnost: hovořit k dnešnímu člověku o Bohu jazykem lásky. Stále si stěžujeme - a nejspíš právem - že dnešní lidé našemu církevnímu jazyku nerozumí. Co je to spása, vykoupení, milost? Termíny, nám teologům tak blízké, jsou dnešním lidem zcela nesrozumitelné. A přiznejme si: nejsou někdy nesrozumitelné i nám "kostelním" lidem, kteří je možná jen opakujeme, ale zároveň tím méně jim rozumíme? Nedávno jsem se snažil jednomu studentovi vysvětlit, co pro nás obnáší pojem spása. Musel jsem použít hodně příměrů, než pochopil, co se za tímto slovem skrývá. A přitom obsah naší spásy je tak jednoduchý: být spasen přece znamená být ponořen do lásky, kterou je Bůh sám. Znamená to milovat a být milován, ale ne jen dočasně a omezeně, ale úplně a navždy. Tak úplně, že žádné zlo, včetně smrti, nemá šanci nás z tohoto obětí lásky vytrhnout! Vidíte, jak je snadné vysvětlit naše církevní termíny jazykem lásky! Lidé po lásce touží a přitom se aspoň v naší zemi obloukem vyhýbají kostelům. Není to paradox? Vždyť *Bůh je láska*, napsal apoštol Jan, a lásce přece rozumíme všichni. Ne, jazyk evangelia, jazyk Pána Ježíše není zastaralý ani zkosnatělý, je to naopak jazyk nesmírně mladý, krásný a živý, protože je to jazyk lásky. Evangelia jsou tou nejkrásnější symfonií lásky, jaká kdy zazněla. Zkusme si to v den svátku sv. Valentina uvědomit a nebojme se mluvit před našimi bližními o lásce Boží i o lásce lidské. A třeba i z našeho srdce vytryskne pokorná a pravdivá prosba k člověku, kterého milujeme:

Chci, abys věděl, jak moc pro mě znamenáš. Můžeš ze mě stvořit nového člověka. Jen ty můžeš rozbít zeď, za kterou se třesu. Jen ty vidíš, co se skrývá pod mou maskou. Jen ty mě můžeš vysvobodit z mého světa stínů, v němž mě pronásleduje strach, nejistota a samota. Proto tě prosím: neodcházej bez povšimnutí. Vím, že to pro tebe nebude snadné. Kdo je přesvědčený, že nemá žádnou cenu, buduje vysoké zdi. A čím víc se přiblížíš, tím spíš já možná budu reagovat slepě. Jak se zdá, bráním se tomu, co potřebuji nejvíc. Ale bylo mi řečeno, že láska je mocnější než jakákoliv zeď, a proto v ní vkládám svou jedinou naději. Zboř tedy mé zdi svou pevnou rukou, ale buď opatrný, protože za těmi zdmi je stísněné dítě, které je ve mně a nemůže růst. Proto tě prosím, abys to nevzdával, potřebuji tě!

(Bruno Ferrero)